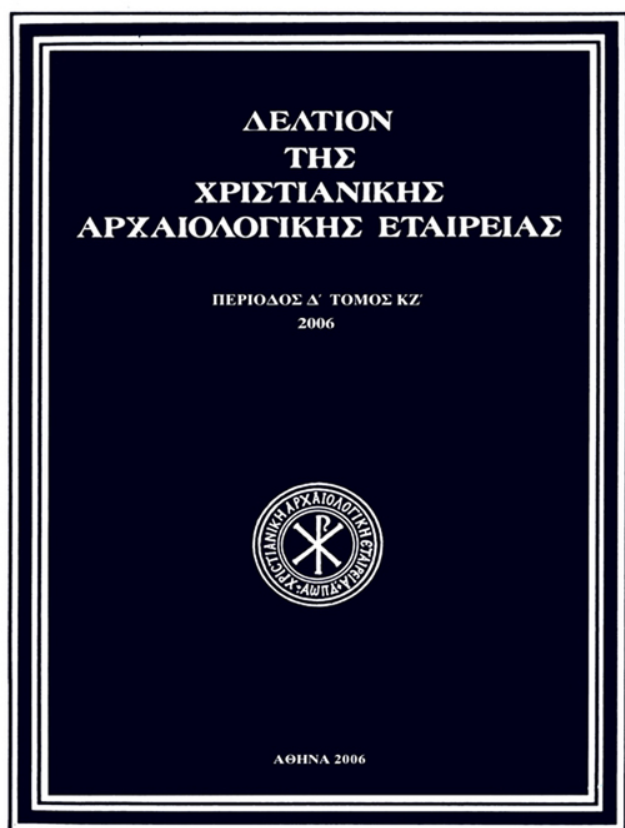

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 27 (2006)

Δελτίον ΧΑΕ 27 (2006), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Νικολάου Β. Δρανδάκη (1925-2004)

Εργογραφία Νικολάου Β. Δρανδάκη

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.512](https://doi.org/10.12681/dchae.512)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2011). Εργογραφία Νικολάου Β. Δρανδάκη. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 27, 13–18. <https://doi.org/10.12681/dchae.512>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Εργογραφία Νικολάου Β. Δρανδάκη

Τόμος ΚΖ' (2006)

ΑΘΗΝΑ 2006

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΔΡΑΝΔΑΚΗ

Α. Αυτότελη έργα

1. *Ἡ ἱστορική Μονή τῆς Κλεισούρας ἢ Παληομονάστηρο Βρονταμᾶ Λακωνίας*, Ἀθήναι 1958.
2. *Ὁ Ἐμμανουήλ Τζάνε Μπουνιαλῆς θεωρούμενος ἐξ εἰκόνων του σωζομένων κυρίως ἐν Βενετία*, Ἀθήναι 1962.
3. *Βυζαντιναὶ τοιχογραφίαι τῆς Μέσα Μάνης*, ἐν Ἀθήναις 1964.
4. *Παλαιοχριστιανικὲς τοιχογραφίαι στὴ Δροσιανή τῆς Νάξου*, Ἀθήνα 1988.
5. *Βυζαντινὲς τοιχογραφίαι τῆς Μέσα Μάνης*, Ἀθήναι 1995.
6. *Βυζαντινὰ γλυπτά τῆς Μάνης*, Ἀθήναι 2002.
7. *Ἔρευνα στὴν Κάτω Μάνη* (σὲ συνεργασία μὲ Ε. Δωρῆ, Β. Κέπετζη καὶ Μ. Κωνσταντουδάκη), Ἀθήναι 1993.

Β. Μελέτες σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ συλλογικοὺς τόμους

8. «Ἀποδεικτικὰ παρακαταθήκης ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφίων τοῦ 1841», *ΚρητΧρον* Β' (1948), 203-212.
9. «Εἰδήσεις περὶ τῶν σχολείων Ρεθύμνης κατὰ τὸ δευτέρον τέταρτον τοῦ 19ου αἰῶνος», *ΚρητΧρον* Δ' (1950), 21-64.
10. «Ἡ ρεθυμνία εἰκῶν Παναγίας τοῦ Πάθους», *ΚρητΧρον* Ε' (1951), 61-70.
11. «Ἀνασκαφὴ παρεκκλησιῶν τοῦ Μυστρά», *ΠΑΕ* 1952, 497-519.
12. «Τοιχογραφίαι ναΐσκων τοῦ Μυστρά», *Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου*, Ἀθήναι 1954, τ. Α', 154-178, πίν. 14-25.
13. «Ὁ ναός τῶν Ἀγίων Θεοδώρων τῆς Λακωνικῆς Τρύπης», *ΕΕΒΣ ΚΕ'* (1955), 38-87.
14. «Ἀνασκαφὴ ἐν Μυστρά», *ΠΑΕ* 1955, 256-257.
15. «Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Ἀγίου Εὐτυχίου Ρεθύμνης», *ΚρητΧρον* Γ' (1956), 215-236.
16. «Παλαιολόγειος εἰκῶν βρεφοκρατοῦσης τοῦ εἰς Βενετίαν ἑλληνικοῦ ναοῦ», *Θεολογία ΚΗ'* (1957), 238-251.
17. «Ὁ εἰς Ἀρτόν Ρεθύμνης ναῖσκος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου», *ΚρητΧρον* ΙΑ' (1957), 65-161.
18. «Σκαφικαὶ ἔρευναι ἐν Κυπαρίσσῳ Μάνης» *ΠΑΕ* 1958, 199-219.
19. Βιβλιοκρισία: «Ἀνδρέου Ξυγγοπούλου, Σχεδιάσμα ἱστορίας τῆς θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς μετὰ τὴν Ἀλωσιν», Ἀθήναι 1957», *ΕΕΒΣ ΚΗ'* (1958), 520-528.
20. Βιβλιοκρισία: «Α. Ὁρλάνδου, Μοναστηριακὴ Ἀρχιτεκτονικὴ, Δευτέρα ἔκδοσις ἠὺξημένη, Ἀθήναι 1958», ὁ.π., 528-530.
21. «Ἡ κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ ναΐσκου τοῦ Μυστρά», *ΕΕΒΣ ΚΗ'* (1958), 362-366.
22. «Ἀνασκαφὴ παρεκκλησιῶν ἐν Μυστρά», *ΠΑΕ* 1959, 160-161.
23. «Μεσαιωνικὰ Λακωνίας - Ἀρκαδίας», *ΑΔ* 16 (1960), Χρονικά, 105-107.
24. «Ὁ Ἐπιτάφιος τῆς Ζερμπίτης (1538-1539)», *Τόμος εἰς μνήμην Κ. Ἀμάντου*, Ἀθήναι 1960, 454-462.
25. «Ἀνασκαφὴ ἐν Κυπαρίσσῳ», *ΠΑΕ* 1960, 233-245.
26. «Μεσαιωνικὰ Λακωνίας - Ἀρκαδίας», *ΑΔ* 17 (1961-1962), Χρονικά, 88-91.
27. «Εἰκονογραφία τοῦ ὁσίου Νίκωνος», *Πελοποννησιακά* Ε' (1962), 306-319.
28. *Μυστράς*, λῆμμα στό Συμπλήρωμα τῆς *ΜΕΕ*, τ. Γ'.
29. «Μεσαιωνικὰ Κυκλάδων», *ΑΔ* 18 (1963), Χρονικά, 302-308.

30. «Εἰκόνες κρητικῆς τέχνης εἰς Ἀντίπαρον», *Κρητικὴ Πρωτοχρονιά* 1963, 66-72.
31. «Ἐγγραφα τῆς Μονῆς Μυριοκεφάλων», *Κρητικὴ Πρωτοχρονιά* 1964, 33-41.
32. «Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ναοῦ τῆς Νάξου Παναγία στῆς Παλλοῦς (1288/9)», *ΕΕΒΣ ΛΓ'* (1964), 258-269.
33. «Μεσαιωνικά Κυκλάδων», *ΑΔ* 19 (1964), Χρονικά, 420-435.
34. «Ἀνασκαφὴ εἰς τὸ Τηγάνι τῆς Μάνης», *ΠΑΕ* 1964, 121-135.
35. «Τζώρτζης Λαμπάρδος», *Κρητικὴ Πρωτοχρονιά* 1965, 71-77.
36. «Μεσαιωνικά μνημεῖα Λακωνίας», *ΑΔ* 20 (1965), Χρονικά, 181-183.
37. «Μεσαιωνικά μνημεῖα Κυκλάδων», *δ.π.*, 534-548.
38. «Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Μυστρᾶ», *Χαριστήριον εἰς Ἀναστάσιον Κ. Ὁρλάνδον*, τ. Γ', Ἀθήνα 1968, 782-783.
39. «Βυζαντινὰ καὶ μεσαιωνικά μνημεῖα Κυκλάδων», *ΑΔ* 21 (1966), Χρονικά, 401-404.
40. «Ἐκκλησιαστικά κεντήματα τῆς Μονῆς Ἀρκαδίου», *Πεπραγμένα τοῦ Β' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Ἀθήναι 1967, τ. Α', 297-343.
41. «Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ Λακωνικῆς», *ΑΕ* 1967, 137-177.
42. «Εἰκονογραφία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν», *Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου 1968*, Ἰωάννινα 1969.
43. «Βυζαντινὰ καὶ μεταβυζαντινὰ μνημεῖα Λακωνικῆς», *ΑΕ* 1969, Χρονικά, 1-11.
44. «Ἅγιος Παντελεήμων Μπουλαριῶν», *ΕΕΒΣ ΛΖ'* (1969-1970), 437-458.
45. «Προεικονοκλαστικαὶ τοιχογραφίαι τῆς Νάξου», *ΑΑΑ* III (1970), 414-421.
46. «Δεόμενοι ἅγιοι ἐπὶ τοῦ τεταρτοσφαιρίου ἀψίδος εἰς ἐκκλησίᾳς τῆς Μέσα Μάνης», *ΑΑΑ* IV (1971), 232-240.
47. «Νικήτας Μαρμαρᾶς», *Δωδώνη*, *ΕΕΦΣΠΙ Α'* (1972), 21-44.
48. «Ὁ ναὸς τοῦ Ἀῖ-Λέου εἰς τὸ Μπρίκι τῆς Μάνης», *ΔΧΑΕ ΣΤ'* (1972), 146-168.
49. «Ὁ Ταξιάρχης τῆς Χαροῦδας καὶ ἡ κτιτορικὴ ἐπιγραφή του», *ΛακΣπ Α'* (1972), 275-291.
50. «Ἀνάγλυπτος παράστασις βυζαντινοῦ μύθου», *Λειμών, προσφορά εἰς τὸν καθηγητὴν Ν. Β. Τωμαδάκη*, *ΕΕΒΣ ΛΘ'-Μ'* (1972-1973), 659-674.
51. «Συμπληρωματικά εἰς τὸν Ἑμμανουὴλ Τζάνε. Δύο ἄγνωστοι εἰκόνες του», *Θησαυρίσματα* 11 (1974), 36-73.
52. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μάνην», *ΠΑΕ* 1974, 110-138.
53. «Λείψανα βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν ναῖσκου παρὰ τὸ Σελεγούδι Λακεδαίμονος (1439/40)», *ΛακΣπ Β'* (1975), 95-109.
54. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μάνην», *ΠΑΕ* 1975, τ. Α', 184-196.
55. «Ἄγνωστα γλυπτά τῆς Μάνης ἀποδιδόμενα στὸ μαρμαρᾶ Νικήτα ἢ στὸ ἐργαστήρι του», *ΔΧΑΕ Η'* (1975-1976), 19-28.
56. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μεσσηνιακὴν Μανὴν», *ΠΑΕ* 1976, 213-252.
57. «Ἐξ εἰκόνες τοῦ Θεοδώρου Πουλάκη», *Θησαυρίσματα* 13 (1976), 205-227.
58. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μάνην», *ΠΑΕ* 1977, 200-228.
59. «Ὁ Μακρυγιάννης καὶ οἱ ζωγράφοι του», *Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον, Ἐπίσημοι λόγοι ἐκφωνηθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1977-1978*, τ. ΚΒ', Ἀθήναι 1979, 139-169.
60. «Ἀνασκαφὴ στὸ Τηγάνι τῆς Μάνης» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ, Χ. Κωνσταντινίδη), *ΠΑΕ* 1978, 183-191.
61. «Ἐρευνα στὴ Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Ε. Δωρῆ, Σ. Καλοπίση, Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1978, 135-182.
62. «Ἡ ἐπιγραφή τοῦ μαρμάρινου τέμπλου στὴ Φανερωμένη τῆς Μέσα Μάνης (1070)», *ΑΕ* 1979, 218-225.
63. «Σκαφικὲς ἔρευνες στὴ Μάνη, τοιχογραφίαι στὸν Ἅγιο Πέτρο Διροῦ» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ - Χ. Κωνσταντινίδη), *ΠΑΕ* 1979, 215-225.
64. «Πόκος ἢ νεφέλη;», *ΕΕΦΣΠΑ ΚΖ'* (1979), 258-268.
65. «Παναγία ἡ Βρεστενίτισσα», *Πρακτικά Α' Λακωνικοῦ Συνεδρίου*, *ΛακΣπ Δ'* (1979), 160-185.
66. «Ἐρευνα στὴ Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Σ. Καλοπίση - Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1979, 156-214.

67. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὸν Ἅγιο Νικόλαο Μονεμβασίας», *ΔΧΑΕ Θ'* (1977-1979), 35-61. Βλ. καὶ *ΔΧΑΕ ΙΒ'* (1984), 509-510, προσθήκη στοῦ ἀνωτέρω ἀρθρο.
68. «Δύο βυζαντινές ἐνεπίγραφες πλάκες ἀγίας Τράπεζας σέ ναοὺς τῆς Μεσσηνιακῆς Μάνης», «*Μνήμη Γεωργίου Ι. Κουρμούλη*», Ἀθῆναι 1980, 179-185.
69. «Ἀνασκαφή στοῦ Τηγάνι τῆς Μάνης» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ), *ΠΑΕ* 1980, 247-258.
70. «Ἔρευνα στὴ Μεσσηνιακὴ Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Σ. Καλοπίση καὶ Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1980, 188-246.
71. «Οἱ τοιχογραφίες τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Κηπούλας (1265)», *ΑΕ* 1980, 97-118.
72. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ δευτέρου στρώματος στὸν Ἅγιο Νικήτα Κηπούλας» *ΔΧΑΕ Ι'* (1980-1981), 239-258.
73. «Ἀνασκαφή καὶ ἔρευνα στὴ Λακωνικὴ Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ καὶ Χ. Κωνσταντινίδη), *ΠΑΕ* 1981, 241-253, 254-268.
74. «Ἔρευνα στὴ Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Ε. Δωρῆ, Σ. Καλοπίση, Β. Κέπετζη καὶ Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1981, 449-578.
75. «Δίκλιτος σταυρεπίστεγος ναὸς βυζαντινῶν χρόνων», *ΑΑΑ XIV* (1982), 37-46.
76. «Δύο ἐπιγραφές ναῶν τῆς Λακωνίας: τοῦ Μιχαήλ Ἀρχαγγέλου (1278) στὸν Πολεμίτα τῆς Μάνης καὶ τῆς Χρυσαφίτισσας (1290)», *ΛακΣπ ΣΤ'* (1982), 44-61.
77. «Ἔρευνα στὴν Ἐπίδαυρο Λιμηρά» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ, Μ. Παναγιωτίδη, Σ. Καλοπίση, Ἐ. Δωρῆ, Χ. Κωνσταντινίδη, Μ. Κωνσταντουδάκη καὶ Β. Κέπετζη), *ΠΑΕ* 1982, 349-466.
78. «Ἀνασκαφή στοῦ Τηγάνι Μάνης» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ), *ΠΑΕ* 1983, 264-270.
79. «Παναγία ἢ Χρυσαφίτισσα (1290)», *Πρακτικά Α' Τοπικοῦ Συνεδρίου Λακωνικῶν Μελετῶν*, Ἀθῆναι 1983, 337-403.
80. «Ἔρευνα στὴν Ἐπίδαυρο Λιμηρά», *ΠΑΕ* 1983, τ. Α', 221-232.
81. «Ὄνόματα ἁγιογράφων σέ ναοὺς τῆς Μάνης», *ΛακΣπ Ζ'* (1983), 126-138 καὶ Η' (1986), 383.
82. «Les peintures murales des Saints-Théodores à Kaphiona (Magne du Peloponnèse)», *CahArch* 32 (1984), 163-175.
83. «Ἀπὸ τίς τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Κροκεῶν (1286)», *ΔΧΑΕ ΙΒ'* (1984), 203-238.
84. «Ὁ Ἅϊ-Πώργης στὰ Πατρελιανά», *Προμηθεὺς ὁ Πυρφόρος* 40 (1984), 321-324.
85. «Ἡ Κερά τοῦ Ρεθέμνου», *Τιμητικὸ ἀφιέρωμα στὸν ὁμότιμο καθηγητὴ Κ. Καλοκύρη*, *ΕΕΘΣΑΠΘ*, Θεσσαλονίκη 1985, 181-183.
86. «Τὰ ἐπιθήματα τοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως στὴ Νομιτζή», *Δώρημα στὸν Ἰωάννη Καραγιαννόπουλο*, *Βυζαντινά* 13 (1985), 599-617.
87. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ ΒΑ. παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Σοφίας Μυστρᾶ», *ΕΕΦΣΠΑ ΚΗ'* (1985), 469-490.
88. «Ὁ Ἅγιος Θεόδωρος στὸν Τσόπακα τῆς Μάνης», *Φίλιον δώρημα εἰς τὸν Τ. Γριτσόπουλον*, *Πελοποννησιακά* Ιζ' (1985-1986), 241-255.
89. «Ὁ σπηλαιώδης ναὸς τοῦ Ἅϊ-Παννάκη στὴ Ζούπενα», *ΔΧΑΕ ΙΓ'* (1985-1986), 79-92.
90. «Ἀπὸ τὴν παλαιοχριστιανικὴ καὶ βυζαντινὴ Μάνη (θέματα ἀρχαιολογικά - τοπογραφικά - δημογραφικά)», *Ἱστοριογεωγραφικά Α'* (1986), 15-28.
91. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κλένιας», *Πρακτικά τοῦ Β' Τοπικοῦ Συνεδρίου Κορινθιακῶν Ἐρευνῶν*, Ἀθῆναι 1986, 57-64.
92. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Καφιόνας», *Βυζάντιον. Ἀφιέρωμα στὸν Ἀνδρέα Ν. Στράτο*, τ. 1, Ἀθῆναι 1986, 241-249.
93. «Παρατηρήσεις στὶς τοιχογραφίες τοῦ 13ου αἰῶνα πού σώζονται στὴ Μάνη», *The 17th International Byzantine Congress, Major Papers*, Νέα Ὑόρκη 1986, 683-713.
94. «Ὄνόματα ἁγιογράφων σέ ναοὺς τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς», *ΛακΣπ Η'* (1986), 377-381.
95. «Ὁ σπηλαιώδης ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κοντὰ στοῦ Μυστρᾶ», *Εἰλαπίνη, τόμος τιμητικὸς γιὰ τὸν καθηγητὴ Νικόλαο Πλάτωνα*, Ἡράκλειο 1987, 79-84.
96. «Σπηλαιώδεις ναοὶ Λακωνίας βυζαντινῶν χρόνων», *Πρακτικά Γ' Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν*, Ἀθῆναι 1987-1988, 213-218.

97. «Ὁ ναός τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐπιστολῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Δημητρίου Χωματιανοῦ», *Ιστοριογεωγραφικά* 2 (1987-1988), 189-190.
98. «Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα Ἀγιοπορίου» (σέ συνεργασία μέ Β. Κατσαρό), *Ιστοριογεωγραφικά* 2 (1987-1988), 233-252.
99. «Ὁ σταυροειδῆς ναός τοῦ Προδρόμου στή Χρύσαφα» *ΛακΣπ* 9 (1988), 301-324.
100. «Παρατηρήσεις στίς τοιχογραφίες τοῦ 13ου αἰ. πού σώζονται στή Μάνη» (περίληψη τοῦ ὑπ' ἀριθ. 92 δημοσιεύματος), ὅ.π., 70-76.
101. «Ὁ Ἁγιοπανάγιος τοῦ Μυστρά», *ΔΧΑΕ* ΙΔ' (1987-1988), 61-82.
102. «Ἡ ζωγραφική στήν πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δεσποτάτου τοῦ Μορέως», *Πρακτικά τοῦ Ἐκτάκτου Πνευματικοῦ Συμποσίου ἀπό τήν φωτεινή κληρονομία τοῦ Μυστρά στήν Τουρκοκρατία*, Ἀθήναι 1989, 54-68.
103. «Αὐτοπροσωπογραφία (;) τοῦ ἁγιογράφου ἱερέως Ἑμμανουήλ Σκορδίλη σέ εἰκόνα του», *Κρητ-Χρον* ΚΗ-ΚΘ' (1988-1989), 224-229.
104. «Ἀρχαιολογικοί περίπατοι στή βυζαντινή Νάξο», *ΕΕΚΜ* 13 (1985-1990), 5-55 (ἀνάτυπο).
105. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ “Ἀγίου Πέτρου” Γαρδενίτσας», *Φίλια ἔπη εἰς Γεώργιον Ε. Μυλωνᾶν*, τ. Δ', Ἀθήνα 1990, 82-134.
106. «Ὁ ναός τῆς Ἁγίας Τριάδος στό Μπρίκι τῆς Μάνης (1708) μέ τά πολλά ἐντοιχισμένα γλυπτά», *ΛακΣπ* Ι' (1990), 111-134.
107. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Προδρόμου κοντά στή Χρύσαφα τῆς Λακεδαιμόνος», *ΔΧΑΕ* ΙΕ' (1989-1990), 179-196.
108. «Μεταβυζαντινές εἰκόνες (Κρητική Σχολή)». *Σινᾶ, Οἱ θησαυροί τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης*, Ἀθήνα 1990, 125-132.
109. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Ἁγιοπανάγιου στή Ζαραφώνα», *Εὐφρόσυνον. Ἀφιέρωμα στόν Μανόλη Χατζηδάκη*, τ. 1, Ἀθήνα 1991, 136-140.
110. «Τό παλιομονάστηρο τῶν Ἀγίων Σαράντα στή Λακεδαιμόνα καί τό ἀσκηταριό του», *ΔΧΑΕ* ΙΣΤ' (1991-1992), 115-138.
111. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου στή Τζίτζινα», *Πρακτικά Δ' Διεθνούς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν (=Πελοποννησιακά, Παράρτημα 19)*, Ἀθήναι 1992, 17-36.
112. «Τό ἀσκητήριό τῆς Ἀνάληψης στό Μυριάλι Ταῦγέτου», *Θυμίαμα στή μνήμη τῆς Λασκαρίνας Μπούρα*, Ἀθήνα 1994, 83-89.
113. «Ὁ Ἁγιοστράτηγος στό Μαριόρεμα», *ΔΧΑΕ* ΙΖ' (1993-1994), 223-230.
114. «Ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστίν (Ἰωάν. 14:28)», *Ροδωνιά. Τιμή στόν Μ. Ι. Μανούσακα*, Ρέθυμνο 1994, τ. 1, 131-134.
115. «Ἡ βυζαντινὴ τέχνη στή Μάνη», *Δέκατο Τέταρτο Συμπόσιο βυζαντινῆς καί μεταβυζαντινῆς ἀρχαιολογίας καί τέχνης. Πρόγραμμα καί περιλήψεις εἰσηγήσεων καί ἀνακοινώσεων*, Ἀθήνα 1994, 10-11.
116. «Τό Παλιομονάστηρο τοῦ Βρονταμᾶ», *ΑΔ* 43 (1988), Μελέτες, 159-194.
117. «Ὁ Σωτήρας τοῦ Οἰτύλου», *ΔΧΑΕ* ΙΗ' (1995), 79-88.
118. «Εἰκόνες κρητικῆς τέχνης τῆς Ἀντιπάρου», *Παριακά* 17, τχ. 6 (1996), 7-13.
119. «Χρονολόγηση βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν τῆς νότιας Πελοποννήσου ἀπό συγκρίσεις μέ χρονολογημένες βυζαντινές τοιχογραφίες τῆς Σερβίας», *Βυζάντιο καί Σερβία κατά τόν ΙΔ' αἰῶνα / Byzantium and Serbia in the 14th Century (= Ἰνστιτούτο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Διεθνή συμπόσια, 3)*, 338-343.
120. «Σχεδιάγραμμα καταλόγου τῶν τοιχογραφημένων βυζαντινῶν καί μεταβυζαντινῶν ναῶν Λακωνίας», *ΛακΣπ* 13 (1996), 167-236.
121. «Δυτικὲς ἐπιδράσεις στίς μανιάτικες τοιχογραφίες τοῦ 13ου αἰῶνα», *Δέκατο Ὁγδοο Συμπόσιο βυζαντινῆς καί μεταβυζαντινῆς ἀρχαιολογίας καί τέχνης. Πρόγραμμα καί περιλήψεις εἰσηγήσεων καί ἀνακοινώσεων*, Ἀθήνα 1998, 21-22.
122. «Τό εἰκονογραφικὸ θέμα “Ἀνωθεν οἱ προφῆται” σέ τοιχογραφία τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἀγίου Ὁρους», *ΔΧΑΕ* Κ' (1998-1999), 195-200.

123. «Μάνη, Νάξος, Πάρος» στο *Ὁ Θησαυρός τῆς Ὁρθοδοξίας, 2.000 χρόνια. Ἱστορία - Μνημεῖα - Τέχνη*, τ. Β', *Πατριαρχεῖα καὶ αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες*, Ἀθήνα 2000, 427-434, 476-481.
124. «Byzantine Sculpture in the Mani», *XXe CIEB, Prés-actes II, Tables rondes*, Παρίσι 2001, 36.
125. «Γλυπτά τῆς Μάνης χρονολογημένα ἀπὸ τὸν 11ο καὶ 12ο αἰώνα», *Ἡ βυζαντινὴ γλυπτικὴ. 7ος-12ος αἰῶνες / La sculpture byzantine. VIIe-XIIe siècles*, 2η Ἐφορεία Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων - École française d'Athènes, *Πρακτικά συμποσίου* (ὑπὸ ἔκδοσιν).
126. «Οἱ τοιχογραφίες στὸν τρούλο τοῦ Ἀγίου Σώζοντος στὸ Γεράκι», *Λαμπεδών. Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη τῆς Ντούλας Μουρίκη* (ἐπιμ. Μ. Ἀσπρά-Βαρδαβάκη), Ἀθήνα 2003, 183-192.

Γ. Ἀρθρα σὲ ἐφημερίδες καὶ περιοδικά

127. «Ἀπόσπασμα τοῦ ἐκφωνηθέντος κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Τριῶν Μ. Ἱεραρχῶν λόγου», *Μαθητικὴ Ἠχώ*, ἀριθ. 3, Ρέθυμνον 31-1-1933, 1-2 (βλ. καὶ ἐφημ. Ρεθύμνης *Ὁ Τύπος*, 31-1-1933, «Ἡ χθεσινὴ ἐορτή», 3).
128. «Βιβλιοθήκη εἰς τὸ Ρέθυμνον», ἐφημ. *Φωνὴ τῆς Κρήτης*, Ἀθήναι, φ. 32 τῆς 2-7-1938.
129. «Ἡ Βιβλιοθήκη», ἐφημ. *ΚρητΕπ*, φ. 8 καὶ 10-7-1945.
130. «Λιθογραφημένον σχέδιον τοῦ Ἀ. Βεβελάκη», *ΚρητΕπ*, φ. 20 καὶ 21-6-1946.
131. «Ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ-Λαζαρίδου», *ΚρητΕστ*, τχ. 9 (Δεκέμβριος 1949), 17-18 καὶ τχ. 10 (Ἰανουάριος 1950), 17-18.
132. Περί τὴν μινωικὴν Ρίθυμναν, *ΚρητΕπ*, φ. 510, 4-10-1946.
133. «Καὶ πάλιν Ρίθυμνα», *ΚρητΕπ*, φ. 515, 10-10-1946.
134. «Μινωικὴ τέχνη (διαλέξεις)», *ΚρητΕπ*, φ. 543, 14-11-1946.
135. «Ἀπὸ τῆς διαλέξεως τοῦ κ. Λαοῦρδα», *ΚρητΕπ*, φ. 551, 26-11-1946.
136. «Ἡ διάλεξις τοῦ κ. Τωμαδάκη (ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν Κρήτην)», *ΚρητΕπ*, φ. 586, 10-1-1947.
137. «Ἐνὶ ἑνὶ βιβλίῳ», *ΚρητΕπ*, φ. 589, 12-1-1947.
138. «Ἡ αἴθουσα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν», *ΚρητΕπ*, φ. 608, 5-2-1947.
139. «Ἡ Πνευματικὴ Ἑστία», *ΚρητΕπ*, φ. 622, 21-2-1947.
140. «Ἡ Διακήρυξις τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων», *ΚρητΕπ*, φ. 640 καὶ 641, 18 καὶ 19-3-1947.
141. «Τὸ παρεκκλήσι τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου», *ΚρητΕπ*, φ. 807, 22-10-1947.
142. «Ἱστορικά σημειώματα, Γεράσιμος Μαχαιριώτης καὶ Γεράσιμος Καστρινός, ἐπίσκοποι Ρεθύμνης», *ΚρητΕπ*, φ. 809, 25-10-1947.
143. «Ἡ προστασία τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων», *ΚρητΕπ*, φ. 811, 26-10-1947.
144. «Ὁ ναὸς τῶν Τεσσάρων Μαρτύρων», *ΚρητΕπ*, φ. 813, 30-10-1947.
145. «Ἀπὸ τὴν ἐκθεσὶ τοῦ κ. Ν. Σοφιαλάκη», *ΚρητΕπ*, φ. 843 καὶ 844, 9 καὶ 10 Δεκεμβρίου 1947.
146. «Ἡ Βιβλιοθήκη», *ΚρητΕπ*, φ. 1045, 14-8-1948.
147. «Ἱστορικά σημειώματα. Ψήφισμα τῆς ἐν Ἀρχάναις Συνελεύσεως τοῦ 1897», *ΚρητΕπ*, φ. 1062, 1063 καὶ 1064, 5, 7 καὶ 8 Σεπτεμβρίου 1948.
148. «Τὸ ζήτημα τῶν Μονῶν», *ΚρητΕπ*, φ. 1101, 24-10-1948.
149. «Τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα», *ΚρητΕπ*, φ. 1107 καὶ 1008, 2 καὶ 3-11-1948.
150. «Περίπατος στὸ Μυστρά», *Νέα Ἑστία*, ἔτος ΝΑ', τ. 101, τχ. 1194, 1-4-1977, 442-446.
151. «Ἡ ἐπιστημονικὴ δρᾶσις καὶ τὸ ἔργον τοῦ Μανόλη Χατζηδάκη. Εἰσήγησις κατὰ τὴν ἀναγόρευσίν του σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στίς 19-4-1977», *Ἐπίσημοι Λόγοι*, ΚΑ' (1976-1977), 231-232.
152. «Ἀναμνήσεις ἐνὸς ἀρχαιολόγου», *Νέα Ἑστία*, ἔτος ΝΓ', τ. 105, τχ. 1238, 1-2-1979, 187-191.
153. «Οἱ Ρεθεμνιώτες πού φεύγουν. Ὁ γιατρός Λευτέρης Δρανδάκης», *ΚρητΕπ*, φ. 10615, 9-9-1981, 4.
154. «Μνήμη Ἀναστασίου Ὁρλάνδου», *Νέα Ἑστία*, ἔτος ΝΕ', τ. 110, τχ. 1306, 1-12-1981, 1584-1589.
155. «Ἀνάκτορα καὶ σπίτια τοῦ Μυστρά», *Τὸ Βῆμα*, 4-4-1982.
156. «Μουσεῖο καὶ ὄχι ξενώνας», *Τὸ Βῆμα*, 25-7-1982 (μνημονεύονται οἱ προσπάθειές του γιὰ τὴν ἱδρυση Μουσείου στὴν Ἀρεόπολη τῆς Μάνης).

157. «Μ. Καλλιγᾶς. Ἑκταση καί γνωρίσματα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης». Εἰσήγησις κατά τὴν ἀναγόμευσιν τοῦ Μαρίνου Καλλιγᾶ σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Ἐπίσημοι Λόγοι*, Ἀθήνα 1983, 7-10.
158. «Περιπέτειες ἀρχαιολόγου», *Νέα Ἑστία*, ἔτος ΝΖ', τ. 114, τχ. 1352, 1-11-1983, 1342-1344.
159. «Δυὸ γαρύφαλλα σ' ἓνα τάφο», *Ὁ κόσμος τῆς Ἑλληνίδος*, Λ', Νοέμβριος 1983, ἀριθ. 303, 286.
160. «Μαργαρίτα», *Λακωνικά* ΚΑ', Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1983, τχ. 115, 150.
161. «Βάνδαλοι καὶ ἱερόσυλοι, πληγὴ γιὰ τὰ μνημεῖα τῆς Μάνης», *Τό Βῆμα*, 14-10-1984.
162. «Ἀπὸ μίᾳ πρόσφατῇ ἐπίσκεψιν στοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως Ρουστίκων», *Παράκλητος*, περ. τῆς Μητροπόλεως Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, ἔτος ΙΕ', τχ. 46 (1985), 28-30.
163. «Ἡ παιδευτικὴ δύναμις τῶν εἰκόνων κατὰ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας», *Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή* ΛΗ' (1985), 265-267.
164. «Ἦταν ἢ ὄχι σκάνδαλο»; *Τά Νέα*, 9-6-1985.
165. «Τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Μάνης», *Λακωνικά* ΚΔ' (1986), τχ. 126, 1 καὶ 7.
166. «Ἡ εἰκονογραφία τῆς Ἀναστάσεως στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», *Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή*, ΛΘ' (1986), 100-103.
167. «Ἡ δημοσίευσιν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν», *Τό Βῆμα*, 11-1-1987.
168. «Ἐκκλησίαι τοῦ Ρεθέμνους μνημονευόμενες στὸν «Κρητικὸ Πόλεμο» τοῦ Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ», *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, Ρέθυμνον, ἔτος Α', τχ. 1 (1989), 45-51.
169. «Ἐμμανουὴλ Τζάνε Μπουνιαλῆς», στοῦ ἴδιου, τχ. 2, 221-231.
170. «Παλιές ρεθεμνιώτικες μορφές, ὁ πατέρας μου», *Κρητολογικὰ Γράμματα*, τχ. 3-4 (1991), 173-174.
171. «Ναοὶ ὁρθοδόξων τοῦ Ρεθέμνους ἀναφερόμενοι κυρίως στὰ κατάστιχα δύο Ρεθυμνίων συμβολαιογράφων τῆς Ἑνετοκρατίας», *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, ἔτος Γ', τχ. 5-6 (1991), 1-11.